

Hà Nội, ngày tháng năm 2022

BÁO CÁO

Về các giải pháp điều hành chính sách tiền tệ, hoạt động ngân hàng hỗ trợ, phát triển thị trường lao động

1. Đánh giá chung về thị trường lao động Việt Nam

Lao động là một yếu tố đầu vào quan trọng của quá trình sản xuất, bên cạnh yếu tố đầu vào quan trọng khác là vốn và năng suất các nhân tố tổng hợp. Lao động có chất lượng là nhân tố quyết định nâng cao năng suất lao động, tăng trưởng kinh tế và trình độ phát triển của mỗi quốc gia. Để phát triển thị trường lao động trong mối quan hệ cân bằng tổng thể với các thị trường khác, các nhóm giải pháp cần tập trung vào các khía cạnh xoay quanh người lao động, lấy người lao động là trung tâm: (i) Giữ vững ổn định kinh tế vĩ mô, tạo môi trường thuận lợi cho hoạt động sản xuất, kinh doanh, phát triển kinh tế, tạo thêm việc làm, tăng cầu lao động, mở rộng thị trường lao động, kiểm soát lạm phát ở mức hợp lý hài hòa với mức lương để đảm bảo chi phí sinh hoạt của người lao động; (ii) Đào tạo, nâng cao tay nghề cho người lao động, cải thiện chất lượng lao động, năng suất lao động xã hội; (iii) Chăm lo đời sống cho người lao động, tạo lập môi trường sống đảm bảo, giúp người lao động có động lực làm việc tốt.

Theo Niên giám thống kê năm 2021, tổng dân số Việt Nam năm 2021 là 98,5 triệu người; trong đó lực lượng lao động (bao gồm những người từ 15 tuổi trở lên) đạt 50,56 triệu người; lực lượng lao động có việc làm đạt 49,07 triệu người. Trong hơn hai năm qua do ảnh hưởng của Đại dịch Covid-19, thị trường lao động chịu những ảnh hưởng không thuận lợi thể hiện qua: (i) Lực lượng lao động có việc làm năm 2021 giảm 4,5 triệu người so năm 2020, giảm 5,59 triệu người so năm 2019; (ii) Có sự dịch chuyển lao động lớn từ thành thị về nông thôn, từ các trung tâm kinh tế lớn về các tỉnh, cơ cấu việc làm giảm ở khu vực công nghiệp và dịch vụ trong khi tăng lên ở khu vực nông nghiệp; (iii) Tỷ lệ lao động thiếu việc làm, thất nghiệp tăng cao, tiền lương, thu nhập giảm, đời sống của người lao động gặp nhiều khó khăn. Đến nay, thị trường lao động đang có chiều hướng phục hồi nhưng vẫn chưa trở lại được mức trước dịch. Lực lượng lao động có việc làm trong quý II/2022 là 50,5 triệu người, cao hơn mức 49,07 triệu người của năm 2021 nhưng vẫn thấp hơn nhiều mức 54,66 triệu người của năm 2019.

2. Về các giải pháp điều hành chính sách tiền tệ và hoạt động ngân hàng hỗ trợ, phát triển thị trường lao động

Để hỗ trợ và phát triển thị trường lao động, trong những năm qua, NHNN kiên định điều hành chính sách tiền tệ nhằm đạt mục tiêu kiểm soát lạm phát, ổn định

kinh tế vĩ mô góp phần tạo môi trường kinh tế vĩ mô ổn định để tạo điều kiện thuận lợi cho các doanh nghiệp mở rộng hoạt động sản xuất kinh doanh, tạo công ăn việc làm cho người lao động, triển khai các chương trình chính sách nhằm hỗ trợ, đào tạo, nâng cao tay nghề cho người lao động, hỗ trợ cuộc sống của người lao động gặp khó khăn trong bối cảnh dịch Covid 19 diễn biến phức tạp, cụ thể:

- Điều hành CSTT chủ động, linh hoạt, thận trọng, phối hợp chặt chẽ với CSTK và các chính sách kinh tế vĩ mô khác nhằm ổn định kinh tế vĩ mô, kiểm soát lạm phát, hỗ trợ tăng trưởng kinh tế, từ đó góp phần mở rộng thị trường lao động. Cụ thể: (i) Điều hành giảm mặt bằng lãi suất trong năm 2020, ổn định mặt bằng lãi suất trong các năm 2021-2022, đặc biệt trong bối cảnh năm 2022 chịu nhiều áp lực tăng lãi suất cả từ trong và ngoài nước (235 lượt điều chỉnh tăng lãi suất chính sách từ các NHTW) nhằm hỗ trợ nền kinh tế, ổn định lại hoạt động sản xuất kinh doanh; (ii) Điều hành tỷ giá tương đối ổn định trong bối cảnh đồng USD tăng giá mạnh trên thị trường quốc tế, giúp kiểm soát lạm phát, tạo môi trường kinh tế vĩ mô ổn định; (iii) Tín dụng đối với nền kinh tế được đảm bảo mở rộng an toàn, hiệu quả, gắn với nâng cao chất lượng tín dụng, hỗ trợ vốn SXKD cho nền kinh tế. Đến ngày 15/8/2022, tín dụng tăng 9,62% ytd¹ (cao hơn so với mức tăng cùng kỳ năm 2021, tăng 6,8% ytd); (iv) NHNN đã chỉ đạo các TCTD thực hiện cơ cấu lại thời hạn trả nợ, miễn, giảm lãi, giữ nguyên nhóm nợ cho doanh nghiệp, người dân. Tính đến cuối tháng 6/2022: (1) Cơ cấu lại thời hạn trả nợ, giữ nguyên nhóm nợ lũy kế đạt 722.447 tỷ đồng với 1.090.733 khách hàng, dư nợ còn 178.481 tỷ đồng; (2) Miễn, giảm lãi, phí, giữ nguyên nhóm nợ lũy kế đạt 92.425 tỷ đồng với 561.989 khách hàng, dư nợ còn 16.725 tỷ đồng.

Kết quả là nền kinh tế phục hồi, tăng trưởng kinh tế 6 tháng đầu năm 2022 đạt 6,42%, riêng quý II/2022 tăng 7,72%. Tính chung 7 tháng năm 2022, cả nước có 89,4 nghìn doanh nghiệp đăng ký thành lập mới, tăng 17,9% về số doanh nghiệp, tăng 11,8% về số lao động so với cùng kỳ năm trước. Số liệu này cho thấy thị trường lao động đã được mở rộng so với giai đoạn trước, cùng với sự phục hồi của nền kinh tế.

- Việc kiên định thực hiện các giải pháp điều hành chính sách tiền tệ nhằm mục tiêu kiểm soát lạm phát cũng đã góp phần giúp nền kinh tế có mức lạm phát ở mức thấp và ổn định những năm qua, hỗ trợ đảm bảo đời sống sinh hoạt của người lao động, giảm thiểu sức ép tăng lương do ảnh hưởng của mức tăng giá cả hàng hóa, chi phí sinh hoạt của người lao động. Diễn biến chỉ số giá tiêu dùng bình quân trong gần 4 năm qua đều mức dưới 4% theo mục tiêu của Quốc hội giao, trong đó 7 tháng đầu năm 2022 chỉ tăng 2,54% trong bối cảnh giá cả hàng hóa và lạm phát tại các nước tăng ở mức cao cho thấy kết quả tích cực của các giải pháp điều hành chính sách tiền tệ của NHNN.

- Thực hiện các chủ trương của Chính phủ, Thủ tướng Chính phủ, NHCSXH thực hiện nhiều chương trình cho vay để hỗ trợ tạo việc làm, hỗ trợ nâng cao tay nghề cho người lao động, cho vay mua nhà ở xã hội như (i) Chương trình cho vay

¹ Trong đó, tín dụng VND tăng 9,79% ytd và tín dụng ngoại tệ tăng 6,68% ytd.

đối với người lao động tham gia xuất khẩu lao động, tạo thêm việc làm cho lao động Việt Nam ở thị trường lao động nước ngoài. Tính đến 30/6/2022, tổng dư nợ cho vay xuất khẩu lao động (nhằm hỗ trợ người lao động nâng cao trình độ tay nghề, ngoại ngữ) đạt 678 tỷ đồng, với gần 12,9 nghìn khách hàng còn dư nợ; (ii) Cho vay học sinh, sinh viên (HSSV) được thực hiện liên tục từ năm 2007, giúp HSSV trang trải học phí và cuộc sống, hỗ trợ đào tạo, nâng cao tay nghề, nâng cao chất lượng lao động. Tính đến 30/6/2022, tổng dư nợ khoảng 9.743 tỷ đồng với 270.881 HSSV còn dư nợ (lũy kế tổng lượt vay khoảng 385.440 lượt. Cho vay giải quyết việc làm theo Nghị định 61/2015/NĐ-CP. Tính đến 30/6/2022, dư nợ của chương trình này đạt 52.721,1 tỷ đồng với gần 1,18 triệu khách hàng còn dư nợ. (iii) Cho vay nhà ở xã hội theo Nghị định 100/2015, với mức lãi suất ưu đãi 4,8%/năm, hỗ trợ cho người lao động có nhà ở để an cư lạc nghiệp, yên tâm công tác. Tính đến 30/6/2022, dư nợ của chương trình này đạt 7.750,4 tỷ đồng với 22,5 nghìn khách hàng còn dư nợ.

- Bên cạnh các chương trình cho vay của NHCSXH, các TCTD thương mại cũng thực hiện các chương trình cho vay để mua, thuê nhà ở; xây dựng, sửa chữa nhà ở, cho vay phục vụ đời sống của người lao động. Đến cuối tháng 6/2022, dư nợ cho vay để mua, thuê nhà ở; xây dựng, sửa chữa nhà ở đạt dư nợ 1.488,8 nghìn tỷ đồng, dư nợ cho vay để mua, thuê, thuê mua phương tiện đi lại; chi phí học tập, chữa bệnh, du lịch, văn hóa, thể dục, thể thao; mua đồ dùng, trang thiết bị gia đình; chi phí khác cho mục đích tiêu dùng, sinh hoạt trong cuộc sống đạt 766,38 nghìn tỷ đồng.

3. Một số kiến nghị, đề xuất góp phần ổn định, phát triển thị trường lao động, hỗ trợ phục hồi và phát triển kinh tế nhanh, bền vững

- Tiếp tục đảm bảo sức khỏe cho người dân, duy trì tỷ lệ tiêm chủng cao để phòng các biến thể mới của dịch Covid-19, không chủ quan với các dịch bệnh khác. Thực hiện các giải pháp đảm bảo đời sống người lao động, đặc biệt ở các Tp lớn, KCN, KCX, hạn chế tình trạng “bỏ phố về quê”, gây nên thiếu hụt lao động khu vực chính thức, tạo áp lực cho doanh nghiệp cũng như công tác quản lý trật tự xã hội của các cơ quan chức năng.

- Chú trọng hỗ trợ, giải quyết việc làm cho người lao động thông qua các chính sách đào tạo, phát triển lao động bền vững. Nâng cao tay nghề, cải thiện năng suất lao động. Tăng cường các chính sách tạo động lực làm việc (lương, thưởng, văn hóa công sở,...); tăng kết nối thị trường lao động (đa dạng hóa các hình thức “sàn giao dịch việc làm” có sự quản lý của nhà nước như đối với các thị trường khác).

- Với nhóm giải pháp mang tính lâu dài hơn, cần có chiến lược đối với công tác giáo dục, đào tạo lao động trong mọi cấp học; quan tâm chăm sóc sức khỏe bà mẹ-trẻ em, kết hợp với cải thiện, nâng cao chế độ dinh dưỡng,... nhằm tạo ra thế hệ người lao động trong tương lai vừa có sức khỏe, tầm vóc, vừa có chất lượng (lành nghề, có đào tạo, có kỹ năng, kiến thức, kinh nghiệm,...) nhằm cải thiện, nâng cao năng suất lao động để phát triển nhanh và bền vững.

- Đối với các giải pháp điều hành chính sách tiền tệ và hoạt động ngân hàng, tiếp tục điều hành thận trọng, linh hoạt, đồng bộ công cụ chính sách tiền tệ, phối hợp với chính sách tài khóa và các chính sách kinh tế vĩ mô khác góp phần ổn định kinh tế vĩ mô, kiểm soát lạm phát, kiến tạo môi trường kinh doanh thuận lợi cho người dân, doanh nghiệp, giúp mở rộng thị trường lao động, cải thiện công ăn việc làm, đảm bảo đời sống cho người lao động yên tâm lao động, sản xuất. NHNN cùng với hệ thống các TCTD tiếp tục triển khai các giải pháp hỗ trợ thị trường lao động theo những chương trình của Chính phủ, Thủ tướng Chính phủ./.

NGÂN HÀNG NHÀ NƯỚC VIỆT NAM